

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันมีปัญหาเป็นอย่างมาก และมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนไม่เฉพาะในผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน รวมทั้งสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวด้วย เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่ายิ่งของประเทศชาติ เพราะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติในการพัฒนาประเทศในอนาคต หากเด็กและเยาวชนมีปัญหาในการพัฒนาตนเอง เนื่องจากสถาบันครอบครัวมีความขัดแย้งกัน หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างแน่นอน สภาพเศรษฐกิจและสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนให้ได้รับความกดดันในชีวิตและหาทางออกให้กับตนเองในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น ลักทรัพย์ ก่ออาชญากรรม และหันมาพึ่งพิงยาเสพติด เป็นต้น จากสถิติคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ และส่งเข้ามาที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้ศึกษาปฏิบัติหน้าที่ราชการอยู่ พบว่า ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2544 ระยะเวลา 5 เดือน มีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและถูกจับกุมดำเนินคดี จำนวน 365 ราย เป็นชาย 317 ราย หญิง 41 ราย และเมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาเดียวกันในปี พ.ศ. 2543 พบว่า มีจำนวน 565 ราย ชาย 515 ราย หญิง 55 ราย ซึ่งถือว่ามีจำนวนใกล้เคียงกัน และในจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีส่วนใหญ่จะเป็นคดียาเสพติดคือยาบ้า จากจำนวน 365 ราย เป็นคดียาบ้า 209 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.26 เป็นชาย 188 ราย (89.89%) หญิง 21 ราย (10.05%) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดา-มารดา คือ 213 ราย (58.35%) ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาสถิติข้อมูลของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กทั่วประเทศ พบว่า ในปี พ.ศ. 2539 คดียาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้า จำนวน 1,489 ราย สูงเป็นอันดับหนึ่งแทนเฮโรอีน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กลุ่มอายุที่กระทำความผิด คือ อายุ 15-17 ปี มากที่สุด (อาภรณ์ สายเชื้อ, 2539, หน้า 61) และสรุปผล ปธานวนิช (2539, หน้า 31) ได้ศึกษาผลการป้องกันและปราบปรามยาบ้าในช่วงครึ่งหลังของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-พ.ศ.2539) โดยศึกษาข้อมูลสถิติของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ปปส.) สัดส่วนของผู้ใช้หรือเสพอยู่ในกลุ่มอายุ 13-18 ปี สูงกว่ากลุ่มอายุทุกกลุ่มรวมกัน

อย่างชัดเจน โดยในปี พ.ศ.2535 และ พ.ศ.2536 ผู้ใช้ยาบ้าในกลุ่มนี้สูงถึงร้อยละ 14 และ 33 ตามลำดับ

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งทั่วประเทศมีจำนวน 10 แห่ง ที่เป็นสถานพินิจฯ เดิมรูปแบบคือ มีทั้งสถานแรกรับ และสถานฝึกอบรม เป็นองค์กรสุดท้ายในกระบวนการดำเนินคดี คือ ดำเนินการฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดตามที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำพิพากษาถึงที่สุดตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตราที่ 34 กำหนดอำนาจหน้าที่หรือบทบาทไว้ 10 ข้อ คือ สืบเสาะและพินิจเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพกาย ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง สิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ สาเหตุแห่งการกระทำความผิด สอดส่องความประพฤติ ตามคำสั่งศาลลงเคราะห์บำบัดแก้ไขฟื้นฟู ทั้งระหว่างควบคุมและภายหลังปล่อย รวมทั้งศึกษาค้นคว้าถึงสาเหตุแห่งการกระทำของเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด จะเห็นได้ว่าสถานพินิจฯ มีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และถูกตัดสินว่ากระทำความผิดแล้ว เพื่อให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป โดยเฉพาะในการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่มีความผิดเกี่ยวกับยาบ้าจะต้องได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะต้องตรงจุด ปัญหามากมายที่เกิดขึ้นในสังคม หากพิจารณาอย่างใกล้ชิดจะพบว่าบางปัญหาเป็นเพียงอาการที่มีเกิดขึ้นจากสาเหตุอื่น ในขณะที่บางปัญหาเป็นต้นตอของปัญหาอื่นอีกมากมาย ในการแก้ไขปัญหานั้นหากมุ่งสนใจไปแก้ปัญหที่อาการของปัญหา ก็จะเป็นเพียงระงับอาการที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเท่านั้น เมื่อความพยายามในการแก้ปัญหานั้นสิ้นสุดลง ปัญหานั้นก็จะเกิดขึ้นอีก การแก้ไขปัญหให้ได้ผลระยะยาวจึงต้องมุ่งแก้ไขไปที่ต้นตอหรือสาเหตุของปัญหาให้ได้ (ชูเกียรติ สีสวรรณ์, หน้า 22) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้า จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้รับผิดชอบทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องดำเนินการอย่างรีบด่วน ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชนไม่เสพยาบ้า และที่เลิกได้แล้วไม่หวนกลับไปเสพอีก

จากสภาพปัญหาและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน ผู้ศึกษาซึ่งรับราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรมปฏิบัติหน้าที่ประจำในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีหน้าที่ตามที่กำหนดดังกล่าว และจากที่ได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงานเกี่ยวกับคดียาบ้าที่เด็กและเยาวชนถูกจับดำเนินคดี โดยการตรวจดูจำนวนของฝ่ายคดีซึ่งได้จากการสืบสวน สอบถามทั้งทางตรงและทางอ้อมจากเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง ครูและบุคคลในชุมชนเพื่อประกอบสำนวนเสนอ

ศาลเยาวชนและครอบครัวในการพิจารณาคดีสิน พบว่าปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนเสพยาบ้า คือความรู้เกี่ยวกับยาบ้าอยู่ในระดับต่ำ ทักษะการตัดสินใจและสุขภาพไม่ดี การรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี และอิทธิพลของเพื่อนมีส่วนสำคัญอย่างมาก (งานทะเบียนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่, 2545) รายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องจึงเกิดคำถามว่าทำไมเด็กและเยาวชนที่ผ่านการควบคุมหรือฝึกอบรมจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงกระทำความผิดซ้ำอีก โดยเฉพาะคดียาบ้า ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านลักษณะบุคคลหรือปัจจัยภายใน และสังคมแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอก ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจในสาเหตุของเด็กและเยาวชนที่ติดยาบ้าให้ดียิ่งขึ้น อันจะทำให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือผู้เกี่ยวข้อง ได้แนวคิดไปใช้ในการหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการเสพยาบ้าให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2545

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วย

เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับยาบ้าและถูกศาลตัดสินจำคุก (ฝึกอบรม) ขั้นต่ำ 6 เดือนขึ้นไป ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

ยาบ้า หมายถึง สารเสพติดประเภท แอมเฟตามีน

ผู้เสพยาบ้า หมายถึง เด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิงที่ติดสารเสพติดประเภทแอมเฟตามีนหรือยาบ้าโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น กิน สูด ดม ไอระเหย ทางผิวหนัง หรืออื่น ๆ ซึ่งถูกเจ้าหน้าที่จับดำเนินคดี และศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก (ผิดอบรม) ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป อายุ 7-18 ปี บริบูรณ์

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ จำนวนพี่น้อง ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา รายได้ครอบครัว การมีหรือไม่มีบุคคลในครอบครัวที่เสพยาบ้า ลักษณะที่พักอาศัย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หมายถึง คุณลักษณะภายในหรือปัจจัยภายใน และสังคมแวดล้อม ตัวเด็กและเยาวชนหรือปัจจัยภายนอก ที่คาดว่าจะมีผลให้เด็กและเยาวชนเสพยาบ้า ปัจจัยภายในที่เลือกมาศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า ทศนคติต่อการดูแลสุขภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงยาบ้า ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และอิทธิพลของเพื่อน

เด็ก หมายถึง บุคคลที่อายุ 7 ปีบริบูรณ์ ถึง 14 ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่อายุ 14 ปีบริบูรณ์ ถึง 18 ปีบริบูรณ์

ศาล หมายถึง ศาลเยาวชนและครอบครัว

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเป็นแนวทางในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ ที่ถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่
3. ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาครั้งต่อไป